

II. Meşrutiyet Dönemi (1908)

II.Abdülhamit'in 93 harbi'ni (Osmanlı-Rus Savaşı) öne sürerek meclisi kapatmasından sonra 1878-1908 arasında ülke mutlakiyetle yönetilmiştir.Bu döneme istibdat dönemi denir.İstibdat döneminde basına sansür uygulanmış, demokrasi hareketleri yavaşlamıştır.Bir süre sonra II.Abdülhamit meşrutiyeti tekrar ilan etmek zorunda kalmıştı.

II.Meşrutiyetin ilan edilme sebepleri:

- a)Meşrutiyet taraflarının ittihat ve terakki cemiyeti kurmaları ve bu cemiyetin çalışmaları
- b)İngiltere Kralı ile Rus Çarının Reval görüşmelerinde (1908) bir araya gelmeleri ve boğazlar ile Makedonya meselesini görüşmeleri. Bu görüşmelerde olumsuz kararlar alınmasını önlemek isteyen ittihatçilerin Makedonya'da ayaklanmaları

II.Meşrutiyetin Sonuçları:

- a)Bu kargaşadan yararlanan bazı devletler harekete geçtiler.
 - Bulgaristan bağımsızlığını ilan etti.
 - Avusturya Bosna-Hersek'i topraklarına kattı.
 - Yunanistan Girit'i topraklarına kattı.
- b)II.Meşrutiyet döneminde çok partili hayata geçildi.
- c)Kanuni Esasi'de önemli değişiklikler yapılarak hak ve özgürlükler genişletildi.
- d)Meşrutiyete karşı olanlar 31 Mart ayaklanmasını gerçekleştirdiler.
Bu ayaklanma hareket ordusu tarafından bastırıldı.Ordunun komutanı Mahmut Şevket Paşa, Kurmay yüzbaşı ise M. Kemal 'di.Ayaklanma sonrasında II.Abdülhamit tahttan indirildi.V Mehmet Reşat tahta geçti. Bu olay geriye dönük bir rejimi getirme amacıyla yapıldığı için "irtica hareketi" dir.
NOT:II. Meşrutiyet Döneminde Türkçülük akımı önem kazanmıştır.

TRABLUSGARP SAVAŞI(1911-1912)

Sebepleri:

- a)İtalyanın Siyasi birliğini geç tamamlaması nedeniyle sömürgecilik faaliyetlerine geç başlaması ve Trablusgarp'ı seçmesi
- b)Trablusgarp'ın İtalya'ya yakın olması Osmanlı 'nın burayı savunamayacak olması

Sonuçları:

- a)Osmanlı Devleti burayı savunamayınca Mustafa Kemal ve Enver Paşa Trablusgarp'a giderek İtalyanlarla savaştılar.

Derne ve Tobruk'ta başarılar elde ettiler fakat İtalyanların 12 adaya asker çıkarması üzerine 1912 Uşi Antlaşması imzalandı

Anlaşmaya Göre:

- a)Trablusgarp İtalya 'ya verildi.
- b)12 ada geçiçi olarak İtalya'ya bırakıldı
- c)Osmanlı devleti Trablusgarp ' da halife temsilcisi bulunduracaktı.(Osmanlı halifelik sıfatından 2. kez yararlandı)

NOT:Bu olayla kuzey Afrika 'daki son toprak parçası elimizden çıktı.

NOT:Trablusgarp Savaşı M. Kemal'in sömürgeciliğe karşı giriştiği ilk mücadeledir.

BALKAN SAVAŞLARI (1912-1913)

Sebepleri:

- a)Milliyetçilik akımı
- b)Panslavizm politikası
- c)Reval görüşmelerinde Rusların Balkanlarda serbest kalması
- d)Trablusgarp savaşında Osm. Devleti 'nin yetersizliğinin görülmesi

I.Balkan Savaşı:

Yunanistan, Bulgaristan, Sırbistan ve Karadağ Osmanlı'ya savaş açtı. Osmanlı Devleti yenilerek 1913 Londra Antlaşması'nı imzaladı. Bu antlaşmayla Midye – Enez hattının batısındaki topraklar elden çıktı.

I.Balkan Savaşının Sonuçları:

- Londra ant. ile Balkanlar ve Ege denizindeki Osmanlı hakimiyeti sona erdi.
- Arnavutluk bağımsızlığını ilan etti.
- Bu başarısızlık üzerine ittifakçiler Babı-Ali baskısını düzenleyerek darbe yaptılar hükümeti ele geçirdiler.

II.Balkan Savaşı:

Sebebi:

Bulgaristan'ın payına daha fazla toprak düşmesi üzerine Yunanistan – Sırbistan- Karadağ ve Romanya Bulgaristan'a savaş açtılar.

Sonucu:

Osmanlı durumdan yararlanarak Edirne ve Kırklareli'yi geri aldı.Balkan devletleri kendi aralarında 1913 Bükreş Antlaşması'nı imzalarken Osm. Devleti Bulgaristan'la 1913 İstanbul ve Yunanistan ile 1913 Atina Ant. İmzaladı.

1913 İstanbul antlaşmasına göre Meriç nehrinin doğusu Osmanlı'ya verilecek.1913 Atina ant. İle Selanik Yanya ve Girit Yunanistan'a bırakılacaktı.

Balkan Savaşları'nın Genel Sonuçları:

- Osm. Devleti Batı Trakya'yı Gökçe Ada ve Bozca Ada hariç tüm Ege adalarını ve Makedonya'yı kaybetti.
- Arnavutluk bağımsız oldu.
- Rumeli'deki topraklarımız Doğu Rumeli ile sınırlı kaldı.
- Balkanlardaki Türkler azınlık statüsüne düştüler bu durum günümüzde Yunanistan ile Batı Trakya Türkleri sorununun doğmasına yol açtı.
- Osmanlı Devleti kendinden kopan küçük devletlerle bile baş edemedi.
- İttihat Terakki, yönetimi tamamen ele geçirdi.

g)Ordunun zaafı ortaya çıkınca İttihatçiler Almanya'dan subay getirerek orduyu yenilediler.Bu durum Türk-Alman yakınlaşmasına yol açtı.

1.Dünya savaşı öncesi Avrupa

I.DÜNYA SAVAŞI (1914-1918)

Genel sebepler:

- Fransız İhtilalinin getirdiği milliyetçilik akımı.
- Sanayi devrinden sonra sömürgecilik faaliyetlerinin başlaması ve buna bağlı olarak Avrupa devletleri arasında ekonomik rekabetin yaşanması.
- Devletler arasında silahlanma yarışı.

Özel Sebepler:

- Almanya'nın 1871 Sedan savaşında Fransa'yı yenerek Alsas Loren topraklarına hakim olması yani Fransa'nın Alsas Loren'i geri almak istemesi.
- Almanya'nın İngiliz sömürge yollarını kapatmak ve Uzakdoğu'daki sömürgeleri ele geçirmek istemesi.
- İtalya'nın Akdeniz'deki yayılma politikasından Rusya ve İngiltere'nin rahatsız olması
- Rusların Panslavist politikasının Avusturya'yı olumsuz yönde etkilemesi

Gruplar:

Üçlü ittifak:Almanya, İtalya, Avusturya, Macaristan.

Üçlü itilaf:İngiltere, Fransa, Rusya.

İtalya bir süre sonra Batı ve Güney Anadolu'nun vadedilmesi üzerine itilaf grubuna geçmiştir. Osmanlı Devleti ve Bulgaristan ittifak grubunda yer alırken ABD, Japonya, Brezilya, Belçika, Hollanda, Sırbistan ve Yunanistan gibi ülkeler itilaf grubunda yer almıştır.

Savaşı Başlatan Olay:

Avusturya-Macaristan veliahtının bir Sırp tarafından öldürülmesi .

1. Dünya savaşı öncesi Osmanlı Devleti

Osmanlı Devleti 'nin Savaşa Girme Sebepleri :

- A-Son zamanlarda kaybedilen toprakların geri alınmak istenmesi.
- B-Siyasi yalnızlıktan kurtulmak istemesi.
- C-İttihatçilerin Alman hayranlığı ve savaşı Almanların kazanacağına inanmaları.
- D-İngilizlere yaptırılan ve parası peşin ödenen iki geminin Osmanlı 'ya verilmemesi.

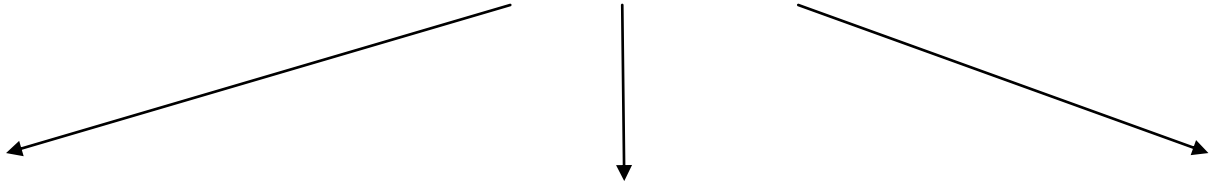
Almanya 'nın Osmanlı İle İttifak Kurma Sebepleri :

- A-Yeni cephe açarak yükünü hafifletmek istemesi.
- B-Osmanlı 'nın jeopolitik konumundan (Boğazlar –İngilizlerin sömürgelerine giden yollar)yararlanmak istemesi.
- C- Osmanlı 'nın askeri gücünden yararlanmak istemesi.
- D- Osmanlı 'nın halifelik sıfatından yararlanmak istemesi.
- E- Osmanlı 'nın hammadde kaynaklarından (Musul-Kerkük petrollerinden) ve insan gücünden yararlanmak istemesi.

Osmanlı Devleti 'nin Savaşa Girmesine Yol Açan Olay :

Goben ve Breslav isimli Alman gemisi Akdeniz 'de İngilizlerden kaçarak Osmanlı sularına girdiler.İngilizler gemileri isteyince Osmanlı bu gemileri satın aldığı açıkladı.İsimleri YAVUZ ve MİDİLLİ olarak değiştirilen gemiler Karadeniz 'e açılarak Rus limanlarını bombaladılar,böylece Osmanlı Devleti savaşa girdi.

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞINDA OSMANLI DEVLETİ'NİN SAVAŞTIĞI CEPHELER

Taarruz Cepheleeri

- Kafkas cephesi
- Kanal cephesi

Savunma Cepheleeri

- Çanakkale cephesi
- Suriye-Filistin cephesi
- Irak cephesi
- Hicaz-Yemen cephesi

Müttefiklere Yardımcı Cepheleer

- Romanya cephesi
- Makedonya cephesi
- Galiçya cephesi

KAFKAS CEPHESİ

Açılış Sebepleri:

- 1)Orta Asya Türkleri ile temasa geçerek Pantürkizm(Turancılık) gerçekleştirmek
- 2)Almanların Bakü çevresindeki petrol yataklarını elde etmek istemeleri
- 3)Rusların güneye inmelerini engellemek

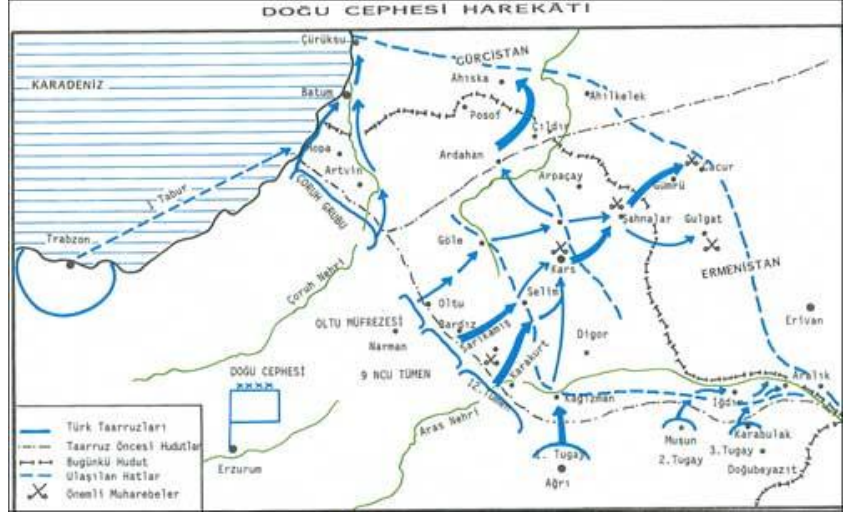
Sonuçları:

- a)Enver Paşa tarafından yürütülen Sarıkamış harekatı hava koşulları ve taarruzun iyi planlanmaması iyi gibi sebeplerle başarısızlıkla sonuçlandı.90.000 askerimiz şehit oldu.
- b)Ruslar ilerleyerek Muş, Bitlis, Erzincan gibi şehirleri ele geçirdiler.
- c)Bu cephede Türkler Ruslarla iş birliği yapan Ermenilere karşı savaştılar.Ermenilerin olayları arttırması üzere Osmanlı yönetimi 1915'te Tehcir Kanunu'nu çıkardı.Ermeniler Suriye Lübnan'a göç ettirildi.

d)Bu cephedeki savaşlar Rusya'da Çarlık Rejiminin çökmesinden sonra imzalanan 3 Mart 1918 Brest-Litovsk Antlaşması ile sona erdi.Bu antlaşmayla Kars-Ardahan-Batum Osmanlı Dev.'ne bırakıldı.
NOT:Kafkasya cephesi açılan ilk taarruz cephesidir ve toprak kazandığımız tek cephedir.

Enver Paşa

ÇANAKKALE CEPHESİ

Açılış Sebepleri:

- a)İtilaf devletlerinin Rusya'ya yardım götürmek istemeleri
- b)Boğazlardan geçerek Osmanlı Devletini savaş dışı bırakmak istemeleri
- c)I. Dünya Savaşını sona erdirmek istemeleri, Balkan devletlerinin kendi yanlarında savaşa sokmak istemeleri

Gelişimi:

a)Şubat 1915'te İtilaf donanmaları Boğazdan geçmek istediler.

b)18 Mart 1915 Nusret Mayın Gemisinin Boğaza mayın dökmesiyle itilaf devletleri ağır kayıp verdiler.

c)Gelibolu Yarımada'sına asker çıkardılar, birliklerimiz Arıburnu, Conkbayırı, Anafartalar mevkihlerinde büyük başarılar elde ettiler.

d)19. Tümen Komutanı M.Kemal Paşa bu cephede şu önemli sözü söyledi "Ben size taarruzu değil, ölmeyi emrediyorum."

e)Ocak 1916'ta itilaf devletleri geri çekildi.

Sonuçları:

a)Rusya, müttefiklerinden yardım alamayınca Çarlık rejimi yıkıldı, Sosyalist düzen kuruldu.

b)Yarım milyon insan öldü.

c)Türk milleti arasında Milli Mücadele ruhu doğdu.

d)Bulgaristan, ittifak grubunda savaşa katıldı.

e)M. Kemal'in liderlik özelliği ortaya çıktı.

f)Osm. ordusundaki subay ve okumuş kesiminin çoğu şehit oldu.Bu durum ilerde eğitilmiş insan açığının ortaya çıkmasına neden oldu.(57.Alay)

NOT:I.Dünya savaşında galip geldiğimiz tek cephe dir.

IRAK CEPHESİ:

Açılış Sebepleri:

1)İngilizlerin kara yoluyla Rusya'ya yardım götürmek istemeleri.

2)İngilizlerin Orta Doğu petrollerine hakim olma istemeleri.

3)Osmanlı ordusunun İran üzerinde Hindistan'a giden yolları tehdit etmelerini önlemeye çalışmaları.

Sonucu:Osmanlı ordusu bozguna uğradı.

KANAL (SÜVEYŞ) CEPHESİ

Açılış Sebepleri:

1)Mısır'ın geri alınmak istenmesi

2)İngilizlerin sömürgelerine giden yolların kapatılmak istenmesi

Sonucu:Osmanlı ordusu başarısız oldu.İngilizler, Suriye ve Filistin'e ilerlediler.

SURİYE-FİLİSTİN CEPHESİ

Açılış Sebebi:

İngilizlerin Kanal Cephesinde başarılı olarak ilerlemeleri (Kanal Cephesi'nin devamıdır)

Sonucu:Bu cephede yıldırım orduları grup komutanı M.Kemal Paşa İngiliz ilerleyişini durdurdu.Ancak Mondros ateşkesi imzalanınca birliklerimiz teslim olmak zorunda kaldı.

HİCAZ-YEMEN CEPHESİ

Açılış Sebepleri:

1)Kutsal toprakları korumak.

2)İngilizlerin kışkırttığı Arapların isyanını durdurmak.

Sonucu:Kutsal toprakları elimizden çıktı.

SAVAŞIN SONA ERMESİ

Almanların Amerikan ticaret gemilerini batırmaları üzerine ABD itilaf grubunda savaşa katıldı. Bu durumda ittifak devletleri zor durumda kalarak ateşkes imzaladılar.

Sonuçları:

a)İtilaf Devletleri savaştan galip çıktılar. En kârlı devlet İngiltere oldu.

b) İmparatorluklar yıkılarak Milli devletler kuruldu. Fakat milliyetçilik ilkesinin tam olarak gözetilmemesi ve imzalanan barış antlaşmalarının ağır koşullar taşıması devletleri memnun etmedi. Bu durum II. Dünya Savaşı'nın çıkmasına yol açtı.

c) Osmanlı Devleti, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu ve Rus Çarlığı yıkıldı. SSCB, Avusturya, Macaristan, Yugoslavya, Polonya, Çekoslovakya, Ukrayna, Letonya, Estonya, Litvanya ve Türkiye devletleri kuruldu.

d) İlk kez kimyasal silah, uçak, tank, denizaltı kullanıldı.

e) Pek çok insanın yaşamını kaybetmesi sivil savunma teşkilatının kurulmasına yol açtı

f) Dünyada barışı sağlamak amacı ile Milletler Cemiyeti (Cemiyet-i Akvam) kuruldu.

g) Sömürgecilik; yerini manda ve himayeye bıraktı.

h) Komünizm, Faşizm, Nazizm gibi sistemler dünyada etkili oldu.

NOT: ABD 19.yy.'da belirlediği Monro Doktrini'nden birinci dünya savaşı sırasında ayrılmış, savaştan bu doktrine geri dönmüştür.

MONROE DOKTRİNİ : ABD, Avrupa siyaseti ile ilgilenmeyecek ve Avrupalıları da kendi işlerine karıştırmayacak.

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI

Birinci Dünya Savaşı'nın Nedenleri ve Savaşın Gelişmesi

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONRASI AVRUPA (1923)

Savaş Sonrası İmzalanan Antlaşmalar:

DEVLETLER	ATEŞKES ANTLAŞMASI	BARIŞ ANTLAŞMASI
Osmanlı Devleti	Mondros	Sevr
Almanya	Rethondes	Versay
Bulgaristan	Selanik	Nöyyi
Avusturya-Macaristan	Villa Gusti	Avusturya :Saint Germain
		Macaristan :Triyanon

Osmanlı Topraklarının Paylaşılması için yapılan gizli antlaşmalar:

a)İstanbul(Boğazlar): Bu antlaşma ile Boğazlar ve İstanbul çevresi Rusya'ya bırakılırken İngiltere ve Fransa Orta Doğu'yu paylaşacaktır.

b) Londra Ant:İngiltere, Fransa,Rusya ve İtalya arasında imzalanmıştır.İtalya bu antlaşma ile itilaf bloğuna geçmiştir.Antalya ve çevresi İtalyanlara bırakılmış.Trablusgarp ve 12 adanın da onlara ait olduğu kabul edilmiştir.

c)Sykes-Picot Ant: Orta Doğu 'nun paylaşıldığı antlaşmadır.İngiltere ve Fransa arasında yapılmıştır.Antlaşmaya göre Adana, Antakya, Lübnan, Musul => Fransa'ya Akka, Hayfa, Irak çevresi => İngiltere'ye bırakılmıştır.

d)Petrograd protokolü: İngiltere, Fransa ve Rusya arasında imzalanmıştır. Rusya'ya ek olarak Doğu Karadeniz kıyıları, Erzurum, Van, Bitlis'e bırakılmıştır.

e)Saint Jean de Maurienne: İngiltere, Fransa, İtalya arasındadır. İtalya'ya ek olarak Konya, İzmir, Aydın çevresi bırakılmıştır.

d)Mac-Mahon Ant: Araplarla İngilizler arasında yapılmıştır. İngilizler Arapların bağımsızlığı için yardım edecekler buna karşılık Araplar Osmanlıya baş kaldıracakdı.

NOT: Bu antlaşmalar ,Rusya'nın savaştan çekilmesiyle Ruslar tarafından dünyaya duyurulmuştur.Gizli antlaşmalara ilk tepki Wilson ' dan gelmiştir.

ATATÜRK'ÜN EĞİTİM GÖRDÜĞÜ OKULLAR

- Mahalle Mektebi
 - Şemsi Efendi İlkokulu
 - Selanik Mülkiye Rüştüyesi (Sivil ortaokul)
 - Selanik Askeri Rüştüyesi (Askeri ortaokul)
 - Manastır Askeri İdadisi (Askeri lise)
 - İstanbul Harp Okulu
 - İstanbul Harp Akademisi
- 1905'te Kurmay Yüzbaşı olarak orduda görev aldı.

WILSON İLKELERİ

Sebepleri:

- Dünya barışını sağlamak .
- ABD'nin Monreo Doktrini ' ne geri dönmek istemesi ve dünya siyasetinde söz sahibi olmak istemesi
- Gizli antlaşmaları engellemek .

Genel Maddeler:

- Yenen devletler yenilen devletlerden toprak ve tazminat almayacak.
- Ülkeler arası gizli anlaşmalar yapılmayacak.

c)Karasuları dışındaki sularda gidiş-geliş serbest olacak.

d)Silahlanmaya son verilecek.

Türklerle ilgili maddeler:

-Türklerin çoğunlukta olduğu topraklar Türklere verilecek.

-Boğazlar bütün devletlere açık olacak.

-Azınlıklar çoğunlukta olduğu bölgelerde devlet kurabilecek.

NOT :Avrupa devletleri,Wilson ilkelerine uymadılar.Sömürgeciliğin ve toprak almanın yasaklanması,MANDA ve HİMAYE kavramlarını getirirken,tazminat yerine ONARIM BEDELİ gibi bahanelerle yayılcı politikalarını devam ettirdiler. (Manda yönetimi:Geri kalmış toplumların gelişmelerini tamamlayana kadar Avrupa devletleri tarafından sözde desteklenmeleridir.)

MONDROS ATEŞKES ANTLAŞMASI(30 EKİM 1918)

İmzalanma Sebepleri:

a)Osmanlı Devleti 'nin savaştaki gücünün kalmaması.

b)Almanya 'nın savaştan çekilmesi.

c)Wilson ilkelerinin Türklerle ilgili maddeleri (yenilenlerin toprak kaybetmeyeceği, savaş tanzimatı ödemeyeceği, İngilizlerin Osmanlıya yardım sözü vermesi)

Buna Göre;

a)Çanakkale ve İstanbul Boğazları galip devletlere açılacak, istihkamlar yıkılacak.

b)Ordu, terhis edilecek; silahlar teslim edilecek; orduya ait olan her şey itilaf devletlerinin emrine verilecek.

c)Osmanlı donanması galip devletlerin kontrolünde olacak.

d)Toros tünelleri, geçitler, demiryolları, itilaf devletlerinin kontrolüne bırakılacak.

e)Her türlü haberleşme araçları itilaf devletlerinin denetimine bırakılacak.

f)İtilaf devletleri güvenliklerini tehlikede gördükleri herhangi bir stratejik noktayı işgal edebilecekler.(7.Madde)

g)Doğu Anadolu'daki 6 ilde karışıklık çıkarsa itilaf devletlerince işgal edilecek (Erzurum, Elazığ, Sivas, Diyarbakır, Van, Bitlis) (24.Madde)

MONDROS MÜTAREKESİ (30.10.1918) VE İŞGAL KUVVETLERİ

Bu Ateşkesle;

- Osmanlı D. korunmasız bırakılarak işgallerin kolaylaşması sağlanmıştır.
- I.Dünya savaşında yapılan gizli antlaşmaların uygulanmasına zemin hazırlanmıştır.
- 7.Madde;Anadolu'nun tamamını işgale açan sınırsız ve ölçüsüz madde olarak uygulanması halinde Türk halkını esarete sürükleyecek koşullar taşımaktadır.
- Osm. Devleti'nin egemenlik hakkını aldığı için devlet fiilen sona erdirilmektedir.
- Anadolu halkının ülkesini savunma bilinci oluşmuş, Kuva-i Milliye ruhu canlanmıştır.

Ateşkesin Uygulanmasıyla;

- 3 Kasım 1918'de İngilizler Musul'u (ilk işgal edilen yerdir)
- 13 Kasım 1918'de İstanbul'u Önemli= Başkentini işgali ile Osmanlı devleti fiilen sona erdi.
- 15 Mayıs 1919 İzmir'i işgal etmiştir.

Bununla Birlikte;

- İngilizler: Musul, Maraş, Samsun, Batum'da
- Fransızlar:Adana, Mersin, Antep, Urfa ve Maraş'da
- İtalyanlar:Antalya, Muğla, Konya 'da
- Yunanlılar:Trakya'da işgallere başladılar

NOT: İtilaf devletleri Paris barış konferansından sonra İzmir'i daha sonra bütün Ege'yi işgal ederek, Kurtuluş savaşındaki batı cephesinin açılmasına neden oldular.

PARİS BARIŞ KONFERANSI (18 OCAK 1919)

I.Dünya savaşı sonrasında yapılacak antlaşmaların esaslarını belirlemek ve yeni sınırları çizmek,Osmanlı topraklarını paylaşmak için,32 devletin katılımıyla gerçekleşmiş,konferansta İngiltere,A.B.D. ,Fransa,Japonya gibi devletler etkili olmuştur.

İngiltere,Doğu Akdeniz 'de güçlü bir İtalya 'yı istemediğinden konferansta Batı Anadolu 'nun Yunanistan 'a ait olması gerektiğini,İzmir çevresinde Rumların çoğunluk olduğunu sahte belgelerle ispatlamaya çalıştı.Sonuçta,konferansta İzmir çevresinin Yunanlılar tarafından işgaline karar verildi.

İZMİR 'İN İŞGALİ(15 MAYIS 1919)

- Yunanlıların İzmir 'i işgali Paris Barış konferansında kararlaştırılmıştır.
- İşgalin Ege bölgesindeki Rumları korumak için yapıldığı görülse de İngilizlerin çıkarlarına hizmet ettiği fark edilmiştir.
- İşgal kararına ilk tepki İzmir 'de Reddi- İlhak Cemiyeti 'nin kurulmasıdır.
- İşgale karşı ilk tepki gazeteci Hasan Tahsin 'den gelmiş ancak öldürülmüştür.
- Ulusal bilincin uyanmasına Kuvay-i milliye'nin oluşmasına neden olmuştur.
- M. Kemal'in Anadolu'ya gelme kararı hızlanmıştır.
- İşgal Avrupalı devletlerin bu bölgedeki çıkarlarını tehlikeye soktuğu görülmüş bölgeye temsilci gönderme kararı verilmiştir.=> Amiral Bristol (temsilci)

Amiral Bristol Raporu:

İzmir'e ABD temsilcisi Amiral Bristol'un başkanlığında müfettiş heyeti gönderilmesine karar verilmiştir.(11 Ekim 1919)

Bu raporda;

- İzmir ve bölgesinde yaşayan Rumlar'ın güven içinde olduğu görülmüştür, işgal haksızdır.
- Paris barış konferansına sunulan belge sahtedir çünkü bölgede Türkler çoğunluktadırlar.

Önemi:Bu rapor milli mücadelenin haklılığını dünyaya duyuran ilk belgedir.

CEMİYETLER

YARARLI CEMİYETLER (Milli mücadeleyi destekleyen)

- İzmir Reddi İlhak
- İzmir Müdafaa-i Hukuk-u Osmaniye
- Trakya Paşaeli
- Kilikyalılar
- Trabzon Müdafaa-i Hukuk-u Milliye
- Şark Vilayetleri (Doğu Anadolu) Müd. Huk.
- Milli Kongre
- Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan

ZARARLI CEMİYETLER

Azınlıklar tarafından kurulan	Türkler tarafından
-Mavri Mira	-Sulh ve Selameti Osmaniye F.
-Etnik-i Eterya	-Teali İslam
-Pontus Rum	-Kürdistan Teali
-Kordos	-İngiliz Muhipleri
-Ermeni Rum Birliği	-Wilson Prensipleri
-Hınçak ve Taşnak	-Hürriyet ve İtilaf Fırkası
-Alyans İsrailit	

Milli Varlığa Zararlı Cemiyetler:

-Mavri Mira: Yunan hükümeti tarafından desteklenen bu cemiyetin amacı Bizans devletini yeniden kurmaktır.

-Pontus Rum Cemiyet: Trabzon Rum devletini yeniden kurmak amacıyla kurulmuştur.

-Etnik-i Eterya Cemiyeti: Anadolu'daki Rum isyanlarını desteklemek ve Pontus Rum devletine çalışmak için kurulmuştur.

-Hınçak ve Taşnak Cemiyeti: Ermeni devleti kurmak amacıyla kurulmuştur.

-Alyans İsrailit ve Makabi Cemiyetleri : Yahudiler tarafından Filistin 'de bağımsız devlet kurma amacıyla çalışmıştır.

Osmanlı Hükümeti Tarafından Desteklenen Zararlı Cemiyetler:

-Sulh ve Selameti Osmaniye Fırkası: Kurtuluşun, İstanbul'a bağlı kalarak, sultan ve halifeliğin emirlerini dinlemekle olacağını öne sürmüştür.

-Kürt Teali Cemiyeti: İngilizlerin desteği ile Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da bağımsız bir Kürt devleti kurmak için oluşturulmuştur.

-İslam Teali Cemiyeti (Teali İslam): İslam kurallarına uyulması, din birliğinin oluşmasıyla kurtuluşa inanandır. Saltanat ve hilafete bağlı kalınmalıdır.

-İngiliz Muhipleri Cemiyeti: İngiliz mandasını kurtuluşun çaresi olarak görenlerdir.

-Wilson Prensipleri Cemiyeti: Kurtuluşun çaresini Wilson ilkelerine sıkı sıkıya bağlanarak olduğunu düşünenlerdir. ABD mandası taraftarlarıdır.

-Hürriyet ve İtilaf Fırkası: İttihak ve Terakki ' ye karşı olanların kurtuluşu firkadır, zamanla milli mücadeleye cephe almıştır.

Milli Varlığa Yararlı Cemiyetler:

Genel Özellikler:

-Mondros Ateşkesi ve uygulanmasına karşı tepki olarak kurulmuştur.

-Milliyetçilik ve bağımsızlığı ön görür.

-Bölgesel kurtuluş amacını taşımışlardır.

-Kurtuluş çaresi olarak; Basın yayın yolunu kullanma, yaşadıkları bölgedeki Türk nüfusunu fazla olduğunu kanıtlama, Kuvay-i Milliye destekleme şeklindedir.

- İzmir Müdafaa-i Hukuk-u Osmaniye Cemiyeti**: Bölgenin Yunanistan 'a katılmasını önleme amacı taşır. Sonradan Reddi İlhak adını almıştır.
- İzmir Reddi İlhak Cemiyeti**: İzmir'in Yunanistan tarafından işgaline karşı çıkar.
- Trakya Paşaeli Cemiyeti**: Trakya'nın Yunan işgalini önlemek için kurulmuştur. (Mavri Mira'ya karşı)
- Kilikyalılar Cemiyeti**: Adana ve çevresini Fransız ve Ermenilere karşı savunmak için kurulmuştur.
- Trabzon Müdafaa-i Hukuk-u Milliye Cemiyeti**: Bölgede Pontus Rum devletinin kurulmasını engellemek için kurulmuştur.
- Şark (Doğu) İlleri Müdafaa-i Hukuk-u Milliye Cemiyeti**: Önce İstanbul 'da kurulmuş, daha sonra merkezi Erzurum'a taşınmıştır. Amacı: Ermeni devletinin kurulmasını önlemektir. Doğu Anadolu 'daki Türk nüfusunun çoğunlukta olduğunu kanıtlamaktadır. Bu nedenle; bölgeden göç etmeyi önlemeye çalışmıştır.
- Milli Kongre Cemiyeti**: İşgallerin haksızlığını Türk ve dünya kamuoyuna basın yoluyla duyurma amacındadır.
- Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti**: Anadolu'da kadınların örgütlenmesi için kurulmuştur.

KUVA-İ MİLLİYE

Mondros Ateşkesinden sonra işgallerin başlaması üzerine Türk halkının işgalleri önlemek amacıyla oluşturduğu düzensiz askeri birliklerdir.

Özellikleri:

- a) Amaç işgallere karşı vatani savunmaktır.
- b) İhtiyaçları halk tarafından karşılanmıştır.
- c) Eli silah tutan halktan oluşmuştur.
- d) Bölgesel amaçlıdır.
- e) Düşmanla gerilla taktiğiyle savaşmışlardır.

Yararları:

- Batı Anadolu 'da Yunan ilerleyişini engellediler.
- Rum ve Ermeni çetelerine karşı köy ve kasabaları korudular.
- Milli Mücadele ruhunun ortaya çıkmasını sağladılar.
- Düzenli ordunun temelini oluşturdular.
- TBMM bünyesindeki düzenli ordu kurulana kadar düşmanı oyaladılar.
- TBMM'ye karşı çıkan isyanları bastırdılar.

Kuvay-i Milliye'nin Kaldırılma Sebepleri:

- a) Bazı Kuva-i Milliyecilerin malzeme toplamak için halka baskı yapmaları.
 - b) Suçluları kendi kurallarına göre cezalandırmaları.
 - c) İşgalleri önleme konusunda yetersiz kalmaları.
 - d) Bazı Kuvay-i Milliyecilerin disiplin altına girmek istememeleri
- NOT:** Kuva-i Milliye birlikleri, Düzenli ordunun kurulmasıyla Kasım 1920'de kaldırılmıştır.

MUSTAFA KEMAL'İN SAMSUN'A ÇIKIŞI

M. Kemal 9. Ordu müfettişi olarak Samsun çevresindeki Rum çetelerinin faaliyetlerine karşı Türklerin direnişe geçerek kargaşa çıkarmalarını önlemek için Samsun'a gönderildi.

Milli mücadelenin ana programı olan SAMSUN RAPORU 'nu hazırladı. Buna göre bölgedeki olayların sorumlusu Rumlardır ve Türk halkının hiçbir devletin egemenliği altına girmeye tahammülü yoktur.

HAVZA GENELGESİ

İçeriği: M. Kemal bu genelgeyle Türk halkından işgallerle karşı kayıtsız kalmamasını mitingler düzenleyerek işgalleri protesto etmelerini istemiştir.

Önemi: Milli Mücadeleyle ilgili ilk genelgedir.

AMASYA GENELGESİ (TAMİMİ)(22 Haziran 1919)

Maddeleri:

- Vatanın bütünlüğü, milletin bağımsızlığı tehlikededir. (Bu madde ile Kurtuluş Savaşı'nın amacı belirlendi. Millet durumunu anlaşıldı.)
- İstanbul Hükümeti üzerine aldığı sorumluluğu yerine getirmemektedir. (Kurtuluş Savaşı'nın gerekçesi ortaya konulmuştur.)
- Ulusun bağımsızlığını, yine ulusun azim ve kararı kurtaracaktır. (Kurtuluş Savaşı'nın yöntemi belirlenmiştir. Ayrıca Türk milletine, milli egemenliği eline alması için bir çağrı özelliği taşır.)
- Anadolu'nun her yönden en güvenli yeri olan Sivas'ta ulusal bir kongrenin toplanması kararlaştırılmıştır.
- Bunun için tüm illerin her bölgesinden ulusun güvenini kazanmış üç delegenin seçilerek hemen yola çıkması gerekmektedir.
- Sivas Kongresi'ne katılacak delegelerin seçimini Müdafaa-i Hukuk, Redd-i İlhak Cemiyetleri ile belediyeler yapacaklardır. (Güvenlik için)
- Askeri ve ulusal birlikler hiçbir biçimde dağıtılmayacaklardır.

Önemi ve Özellikleri:

- Milli mücadelenin gerekçesi, amacı ve yöntemleri belirtilmiştir.
- Milli egemenlik karamı ön plana çıkartılmıştır.
- Yönetimin değişeceği üstü kapalı şekilde belirtilmiştir.
- Padişah ve İstanbul hükümetine karşı çıkılarak Milli Mücadelenin ihtilal aşaması başlatılmıştır.
- Evrensel değerlerle uyumludur.(Wilson İlkeleri)(Self Determination)
- Manda ve Himayenin kabul edilmeyeceği üstü kapalı bir şekilde belirtilmiştir.

NOT 1: Mustafa Kemal, genelgeyi illere gönderirken İstanbul'un Anadolu'ya hakim değil tâbi olması gerektiğini vurgulamıştır.

NOT 2: Genelgeyle M. Kemal resmi görevine ters düştüğünden İstanbul'a çağrılmış ancak gitmeyerek 7 Temmuz 1919'da askerlikten istifa etmiştir.

NOT 3: Genelgede M. Kemal'in yanı sıra diğer Paşalarında imzaları vardır.

Sebepleri:

- Genelgenin etkisi arttırılmak istenmiştir.
- Mustafa Kemal Milli Mücadeleyi bireysellikten kurtarmak istemiştir.

ERZURUM KONGRESİ(23 Temmuz 1919)

Maddeleri :

- Milli sınırlar içinde vatan bir bütündür, parçalanamaz.
- Her türlü yabancı işgaline ve müdahalesine karşı millet hep birlikte direniş ve savunmaya geçecektir.
- İstanbul Hükümeti vatanın bağımsızlığını sağlayamazsa geçici bir hükümet kurulacaktır. Bu hükümet milli kongre tarafından seçilecektir. Kongre toplanmamış ise, bu seçimi Temsilciler Kurulu yapacaktır.
- Kuva-yi Milliye'yi etkili, milli iradeyi hâkim kılmak esastır.
- Azınlıklara siyasi hâkimiyetimizi ve sosyal dengemizi bozacak ayrıcalıklar verilemez. Ancak bu vatandaşların canları, malları ve ırzları her türlü saldırıdan korunacaktır.
- Manda ve himaye kabul olunamaz.
- Milli irade ve toplanan ulusal güçler padişahlık ve halifelik makamını kurtaracaktır.
- Mebuslar Meclisi'nin derhal toplanmasına ve hükümetin yaptığı işlerin milletçe kontrolüne çalışılacaktır.
- Sömürgecilik amacı taşımayan devletlerden teknik, sanayi ve ekonomik yardım kabul edilebilir.

Önemi ve Özellikleri:

- İlk kez Milli mücadeleden bahsedilmiştir.
- Manda ve Himaye ilk kez açıkca reddedilmiştir.
- İlk kez hükümet kurulmasından bahsedilmiştir.
- Yeni bir devlet kurma fikri belirtilmiştir.
- Padişah ve halifelik makamlarının kurtarıldığının belirmesi, Milli birlik ve beraberliği sağlamaya yönelik alınan bir karardır.
- Kongrede yalnız iç politikayla ilgili değil, dış politikayla ilgili kararlarının alınması kongrenin meclis gibi hareket ettiğini gösterir.
- Kongrede TEMSİL HEYETİ oluşturularak başkanlığına Mustafa Kemal getirilmiştir.
- Kongre toplanış bakımından bölgesel, aldığı kararlar bakımından milli bir kongredir.

Not :Temsil Heyeti,TBMM açılana kadar mili mücadele ile ilgili işleri yürüten kurumdur.

BALIKESİR-ALAŞEHİR KONGRELERİ

- a) Bölgesel amaçlıdır.
- b) Batı cephesinden kurulmasına etkili olmuştur.
- c) Padişaha baplılık kararı alınmıştır.

SİVAS KONGRESİ(4 Eylül 1919)

Alınan Kararlar:

- 1- Millî sınırlar içinde bulunan vatan bir bütündür; birbirinden ayrılamaz.
- 2- Kuva-yı milliyeyi yetkili ve milli iradeyi hâkim kılmak esastır.
- 3- Osmanlı ülkesinin herhangi bir kısmına yapılacak müdahale, işgal ve Ermenilik, Rumluk teşkili gayesine yönelik hareketlere toptan karşı konacaktır.
- 4- Azınlıkların her türlü güvenliği sağlandığından siyasi egemenlik ve toplum dengesini bozacak ayrıcalıklar verilemez.
- 5- İstanbul Hükümeti, bir dış baskı karşısında topraklarının herhangi bir parçasını bırakmak zorunda kalırsa, buna karşı bütün tedbirler alınır ve kararlar verilebilir.
- 6- Mondros Mütarekesi imzalandığı tarihte sınırlarımız içinde bulunan, halkı Müslüman olan topraklar üzerindeki tarihi, ırki, dini ve coğrafi haklarımıza saygı gösterilmesini ve bunlara aykırı girişimlerin geçersiz hale getirilmesini bekleriz
- 7- Devletin bağımsızlık ve bütünlüğü saklı kalmak şartıyla topraklarımızı ele geçirmek isteği olmayan herhangi bir devletin ekonomik, teknik ve sınaî yardımlarını memnuniyetle karşılıyoruz
- 8- Millî iradeyi temsil üzere Millet Meclisi'nin derhal toplanması mecburidir.
- 9- Millî vicdandan doğan cemiyetler birleşmiş, Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti adını almıştır. Bu cemiyet her türlü fırkacılık cereyanlarından, şahsi ihtiraslardan uzaktır. Bütün Müslüman vatandaşlar bu cemiyetin tabii üyesidirler
- 10- Umumi Kongre tarafından kutsal gayelere erişmek, bunları takip etmek için bir Temsil Heyeti seçilmiştir. (Temsil Heyetinin üye sayısı 15'e çıkarılmıştır.)

Sonuçları ve Önemi :

- a) Toplanış ve aldığı kararlar bakımından millidir.
 - b) Temsil, heyetinin yetkilileri genişletilerek üye sayısı arttırılmıştır.
 - c) Manda ve Himaye tartışılmamak üzere reddedilmiştir.
 - d) İrade-i milliye gazetesi çıkartılmıştır. (Amaç: Halkı bilinçlendirmektir)
 - e) Temsil Heyeti yürütme yetkisini kullanarak Ali Fuat Paşa ' yı Batı cephesi komutanlığına atanmıştır.
- NOT:** Temsil heyetinin ilk zaferi: Damat Ferit hükümetinin Sivas kongresi sonunda düşürülmesidir. Böylece Milli mücadele tarafından olan Ali Rıza Paşa hükümeti kurulmuştur.

AMASYA GÖRÜŞMELERİ (PROTOKOLÜ)(22 Ekim 1919)

Temsil heyeti ile İstanbul hükümeti arasında yapılan görüşmelerde Temsil heyetini Mustafa Kemal ve Bekir Sami Bey, İstanbul hükümetini Bahriye Nazırı Salih Paşa temsil etmiştir. Bu görüşmelerde Erzurum ve Sivas kongresi kararları İstanbul hükümetince onaylanmış ve Osmanlı. meclisinin İstanbul dışında güvenilir bir yerde toplanmasına karar verilmiştir.

Alınan Kararlar:

1. Hiçbir vilayet terk edilmeyecek, himaye kabul edilmeyecektir. Bütünlük ve istiklal korunacaktır.
2. Azınlıklara siyasi hâkimiyetimizi zedeleyici ve sosyal dengemizi bozucu ayrıcalıklar verilmeyecektir.
3. Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti İstanbul hükümeti tarafından tanınacaktır.
4. Meclis-i Mebusan toplanmalıdır.
5. Meclis-i Mebusan İstanbul dışında toplanmalıdır. (Meclisin, İstanbul'da toplanması halinde, milli mücadele ruhunu yansıtamayacağı ve rahat çalışamayacağı düşünülmüştür.)

6.Sivas Kongresi kararları meclis tarafından onaylanmalıdır.

7.Yapılacak antlaşmalar için Heyet-i Temsiliye'nin onayı alınmalıdır.

8.Seçimlerin serbest yapılmalıdır.

Önemi:Amasya görüşmeleriyle İstanbul hükümeti Temsil Heyetini hukuken tanımıştır.

Sonucu:Görüşmelerde alınan kararlardan sadece biri uygulanmıştır.Osmanlı Meclisi toplanmıştır ancak İstanbul 'da toplanmıştır.

Meclisin İstanbul'da toplanması ve Misak-ı Milli kararlarını alınması İstanbul'un resmen işgaline yol açmıştır.

TEMSİL HEYETİ 'NİN ANKARA'YA GELİŞİ(22Aralık 1919)

Sebepleri:

a)M.Kemal'in İstanbul'daki meclis çalışmalarını takip etmek istemesi.

b)Ankara 'nın güvenli bir konumda olması.

c)Demiryolu bağlantısının olması.

d)Batıda Yunanlarla yapılan savaş alanına yakın olması.

e)Yararlı cemiyetlerin, burada güçlü olması.

NOT:Temsil Heyetinin Ankara'ya gelmesiyle Milli Mücadelenin merkezi Ankara olmuştur.

SON OSMANLI MECLİSİ(12 Ocak 1920)

Amasya görüşmelerine aykırı olarak İstanbul'da toplandı.M. Kemal Erzurum'dan milletvekili seçildi.Ancak güvenlik gerekçesiyle İstanbul'a gitmedi.

Meclis 28 Ocak 1920'de Misak-ı milli kararları aldı.

Misak-ı Milli Kararları Özetle Şunlardır :

- Arap kökenli halkın oturduğu aynı zaman da Mondros Mütakeresi imzalandığı tarihte yabancı devletlerin işgal ettikleri bölgelerin geleceği, halkın serbest ve kendi oyuyla belirlenecektir; Mütakere sınırları içerisinde Osmanlı - İslam çoğunluğunun çoğunluk olarak yerleşmiş bulunduğu kısımların tümü, gerçekte ya da hükmen hiç bir neden ile birbirinden ayrılmayacak bir bütündürler.
- İlk serbest bırakıldıkları anda tekrardan kendi istekleri doğrultusunda anavatana katılan Kars, Ardahan ve Batum' da gerekirse tekrardan bir halk oylaması yapılabilecektir.
- Batı Trakyanın hukuki durumuda, hakın kendi özgürlüğü içinde verecekleri oylarla saptanacaktır.
- İstanbul ve Marmara Denizinin her türlü güvenliği, tehlikeden uzak tutulması, Boğazların ise ticaret gemilerine açılması ilgili devletler aralarındaki anlaşma ile sağlanmalıdır.
- Misak-ı Milli kararları doğrultusunda belirlenen ilkeler çerçevesinde azınlıkların hukuki hakları, komşu ülkelerde yer alan müslümanlarında aynı haklardan yararlanması koşuluyla azınlıklar güvence altında olacaktır.
- Türkiye' nin siyasal, adli ve mali olarak tam bağımsızlığı kabul edilecektir ; bu konularda hiç bir kayıt ve kısıtlama getirilmeyecektir.

• **Misak-ı Milli 'nin Önemi:**

• a)Milli sınırlarımız kesin olarak belirlendi.

• b)Erzurum ve Sivas Kongresi kararları meclis tarafından onaylandı.

• **Sonuç:**

• Bu kararların alınmasıyla itilaf devletleri meclisi dağıtarak milletvekillerini sürgüne gönderdiler.İstanbul'u resmen işgal ettiler.

Misak-ı Milli 'ye göre sınırlarımız

İstanbulun İşgalinin Sonuçları:

- a) Meclisin İstanbul'da toplanmamasıyla ilgili Mustafa Kemal'in haklılığı ortaya çıktı.
- b) İstanbul'dan kaçan milletvekilleri Ankara'ya giderek Milli Mücadeleye katıldılar.
- c) Halkın hakkını savunacak herhangi bir kurumun bulunmaması Ankara'da yeni bir meclis açılmasına (TBMM zemin hazırladı)
- d) Ali Rıza Paşa hükümeti istifa etti. Yeni kurulan Salih Paşa hükümeti de istifa edince tekrar Damat Ferit Paşa geldi.
- e) Padişah'ın 11 Nisan 1920'de Meclisi iptal etmesiyle Osmanlı Parlamentosu tarihe karıştı.
- f) İstanbul'un işgaliyle padişah ve Osmanlı hükümeti tamamen itilaf devletlerinin kontrolüne girdi.

TBMM'NİN AÇILIŞI (23 Nisan 1920)

Meclis açılınca ilk başkan, Sinop milletvekili Şerif Bey oldu. Daha sonra 24 Nisan'da M. Kemal meclis başkanı seçildi.

İlk TBMM'nin Özellikleri:

- a) Yasama ve yürütme Meclise aittir (Güçler Birliği ilkesi) Amaç: İşleri hızlandırmak.
- b) Meclis başkanı aynı zamanda hükümet başkanıdır. (Meclis hükümeti sistemi)
- c) Olağanüstü yetkilere sahiptir.
- d) Partileşme yoktur, gruplaşma vardır.

T.B.M.M. 'NE KARŞI AYAKLANMALAR

Doğrudan İstanbul Hükümetinin çıkardığı ayaklanmalar	İstanbul Hükümeti ve İşgal güçlerinin kışkırtmalarıyla çıkan ayaklanmalar	Azınlıkların çıkardığı ayaklanmalar	Daha önce Kuva-i Mil. yanlısı olup sonradan ayaklananlar
- Kuva-i İnzibatiye (Hilafet Ordusu) (İzmit)	-Bolu,Düzce,Hendek Adapazarı,Bozkır,Konya (Delibaş Mehmet)	-Ermeniler -Rum	-Çerkez Ethem -Demirci Mehmet Efe -Yörük Ali Efe
-Ahmet Anzavur	Sivas (Koçgiri)	Bayburt (Şeyh Eşref)	
	(Milli Aşireti)	Urfa Garzan (Cemil Çeto)	
	(Ali Batı)	Afyon (Çopur Musa)	

NOT :Azınlıklar içinde en uzun süren RUM isyanıdır.

Ayaklanmaların sebepleri:

- Bazı Kuva-i Milliyecilerin otorite tanımak istememeleri
- Azınlıkların ayrı devlet kurmak istemeleri.
- Özellikle İngiliz'lerin Boğazlar çevresindeki çıkarlarını korumak istemeleri.
- Halkın dini duygularının istismar edilmesi.
- Saltanat makamının korunmaya çalışılması.

Ayaklanmaların Sonuçları:

- Yunanlılar işgal sahalarını genişlettiler.
- Milli Mücadelenin başarıya ulaşması gecikti.
- Kardeş kanı döküldü.
- Ayaklanmaların TBMM tarafından bastırılmasıyla halkın meclise olan güveni arttı.

Ayaklanmalara Karşı Alınan Önlemler:

- Hıyanet-i Vataniye kanunu çıkarıldı.
- İstiklal mahkemeleri kuruldu.
- Şeyhülislam fetvasına karşı Ankara müftüsü Rıfat Efendiden fetva alındı.
- Kuva-i Milliye kaldırılarak düzenli ordu kuruldu.
- Anadolu Ajansı kuruldu.
- Ceride-i Resmi gazetesi çıkarıldı.

SEVR BARIŞ ANTLAŞMASI(10 AĞUSTOS 1920)

Maddeleri :

- 1. Sınırlar (madde 27-36):** Edirne ve Kırklareli dahil olmak üzere Trakya'nın büyük bölümü Yunanistan'a, Ceyhan-Antep-Urfa-Mardin-Cizre kent merkezleri Suriye'ye bırakılacak, İstanbul Osmanlı Devleti'nin başkenti olarak kalacak;
- 2. Boğazlar (madde 37-61):** İstanbul ve Çanakkale Boğazları ile Marmara Denizi silahtan arındırılacak, savaş ve barış zamanında bütün devletlerin gemilerine açık olacak; Boğazlarda deniz trafiği on ülkeden oluşan uluslararası bir komisyon tarafından yönetilecek; komisyon gerekli gördüğü zaman Müttefik Devletlerin donanmalarını yardıma çağırabilecek;
- 3. Kürt Bölgesi (madde 62-64):** İngiliz, Fransız ve İtalyan temsilcilerinden oluşan bir komisyon Fırat'ın doğusundaki Kürt vilayetlerinde bir yerel yönetim düzeni kuracak; bir yıl sonra Kürtler dilerse Milletler Cemiyeti'ne bağımsızlık için başvurabilecek;
- 4. İzmir (madde 65-83):** Yaklaşık olarak bugünkü İzmir ili ile sınırlı alanda Osmanlı devleti egemenlik haklarının

kullanımını beş yıl süre ile Yunanistan'a bırakacak; bu sürenin sonunda bölgenin Osmanlı veya Yunanistan'a katılması için plebisit yapılacaktır;

5. Ermenistan (madde 88-93): Osmanlı Ermenistan Cumhuriyetini tanıyacak; Türk-Ermeni sınırını hakem sıfatıyla ABD Başkanı belirleyecek (Başkan Wilson 22 Kasım 1920'de verdiği kararla Trabzon, Erzurum, Van ve Bitlis illerini Ermenistan'a verdi.)

6. Arap ülkeleri ve Adalar (madde 94-122): Osmanlı savaşta veya daha önce kaybettiği Arap ülkeleri, Kıbrıs ve Ege Adaları üzerinde hiçbir hak iddia etmeyecek;

7. Azınlık Hakları (madde 140-151): Osmanlı din ve dil ayrımı gözetmeksizin tüm vatandaşlarına eşit haklar verecek, tehcir edilen gayrimüslimlerin malları iade edilecek, azınlıklar her seviyede okullar ve dini kurumlar kurmakta serbest olacak, Osmanlı'nın bu konulardaki uygulamaları gerekirse Müttefik Devletler tarafından denetlenecek;

8. Askeri Konular (madde 152-207): Osmanlı'nın askeri kuvveti, 15.000'i jandarma olmak üzere 50.000 personelle sınırlı olacak, Türk donanması tasfiye edilecek, Marmara Bölgesinde askeri tesis bulunduramayacak, askerlik gönüllü ve paralı olacak, azınlıklar orduya katılabilecek, ordu ve jandarma Müttefik Kontrol Komisyonu tarafından denetlenecek;

9. Savaş Suçları (madde 226-230): Savaş döneminde katliam ve tehcir suçları işlemekle suçlananlar yargılanacak;

10. Borçlar ve Savaş Tazminatı (madde 231-260): Osmanlı'nın mali durumundan ötürü savaş tazminatı istenmeyecek, Türkiye'nin Almanya ve müttefiklerine olan borçları silinecek; ancak Türk maliyesi müttefiklerarası mali komisyonun denetimine alınacak;

11. Kapitülasyonlar (madde 260-266): Osmanlı'nın 1914'te tek taraflı olarak feshettiği kapitülasyonlar müttefik devletler vatandaşları lehine yeniden kurulacak;

12. Ticaret ve Özel Hukuk (269-414): Türk hukuku ve idari düzeni hemen her alanda Müttefikler tarafından belirlenen kurallara uygun hale getirilecek; sivil deniz ve demiryolu trafiği Müttefik devletler arasında yapılan işbölümü çerçevesinde yönetilecek; iş ve işçi hakları düzenlenecek; eski eserler kanunu çıkarılacak vb.

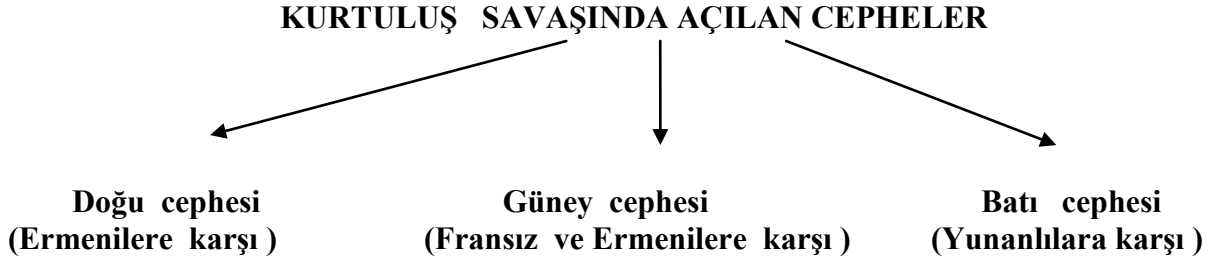

Özellikleri:

- *Osmanlı Meclisi tarafından onaylanmadığından hukuk-i geçerliliği yoktur.(Bu yönüyle Ayastefanos Ant.'na benzer)
- *Osmanlı Devleti 'nin imzaladığı son antlaşmadır.
- *Osmanlı Devleti fiilen sona ermiştir.
- *Misak-ı Milliye ters düşmüştür.
- *Türk halkının son çaresinin Milli Mücadele olduğunu tamamen ortaya koymuştur.

Antlaşmaya Tepkiler:

- *Tepkiler karşısında Damat Ferit istifa etti.
- *TBMM Sevr'i tanımadığını bildirerek antlaşmayı imzalayanları vatan haini ilan etti.

Doğu Cephesi:

- *Mondros ateşkesinden sonra 15. kolordu komutanı Kazım Karabekir elindeki birlikleri dağıtmadı böylece bu cephede düzenli birlikler Ermenilere karşı savaştı.
- *Türk ordusu başarısı üzerine 3 Aralık 1920'de Ermeni Devleti ile Gümrü Antlaşması imzalandı böylece Gümrü barışıyla Doğu cephesi kapandı.

Kazım Karabekir Paşa

Gümrü Barışı:

- *Aras nehri sınır olacak (Batum, sınır dışı kalmıştır,Misak-ı Miliden verilen 1. tavizdir.)
- *Kars,Sarıkamış ve Iğdır Türkiye'ye bırakılacak.
- *Ermenistan Sevr antlaşmasını tanımayacak.

Gümrü Barışının Önem ve Sonuçları:

- a) TBMM'nin imzaladığı ilk antlaşma, ilk siyasi ve askeri başarıdır.
- b) TBMM'yi tanıyan ilk devlet Ermenistan olmuştur.
- c) TBMM antlaşmada ilk kez Türkiye adını kullanılmıştır.
- d) Sevr'in geçersizliği ortaya çıkmıştır.
- e) Buradaki birliklerimiz Batı ve Güney cephelerine kaydırılmıştır.
- f) Ermeni sorunu çözüme kavuşmuştur.

GÜNEY CEPHESİ

- a) Mondros Ateşkesi sonrasında Urfa, Antep, Maraş => İngilizler tarafından işgal edildi. Bir süre sonra İngilizler buraları Fransızlara bıraktı. Fransızlar ise Ermenilerle iş birliği yaptılar.
- b) Güney cephesinde düzenli orduya gerek kalmadan, halkın kuva-i milliye birliklerini desteklemesi üzerine Fransızlar bölgeden çekilmek zorunda kaldılar.
- c) Batı cephesindeki başarılarından sonra Fransa ile 20 Ekim 1920'de Ankara antlaşması imzalandı. Böylece güney cephesindeki savaşlar sona erdi.
- d) Antalya çevresini işgal eden İtalya ile çatışma yaşanmamış, Batı cephesindeki başarılarından sonra İtalya Anadolu'dan çekilmiştir. Türk yurdunu işgal etmekten vazgeçen ilk itilaf devleti İtalya'dır.

BATI CEPHESİ

- a) Bu cephede İzmir'in işgalinden sonra Yunanlılara karşı mücadele başlatıldı. Kuva-i Milliye birlikleri Bergama, Ayvalık, Soma, Akhisar, Salihli, Aydın, Nazilli gibi cephelerde mücadele ettiler.
- b) Düzenli ordunun kurulmasından sonra Batı cephesi komutanlığına Ali Fuat Paşa daha sonra İsmet Paşa getirildi.
- c) Bu cephede Türk ordusu hem Yunanlılara hem de Çerkez Ethem'e karşı savaştı.
- d) Batı cephesini yapılan savaşlar şunlardır.
 - I. İnönü
 - II. İnönü
 - Kütahya-Eskişehir
 - Sakarya Meydan Muharebesi
 - Büyük Taarruz ve Başkomutanlık Meydan Muharebesi

Batı Cephesi

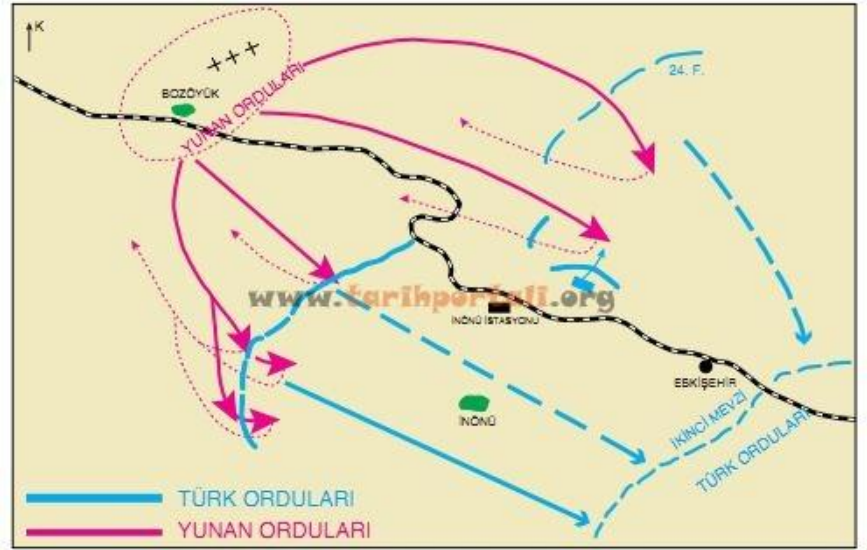
I. İnönü Savaşı: (6-10 Ocak 1921)

Sebebi:

Yunanlıların Eskişehir üzerinden Ankara'ya ilerleyerek Meclisi dağıtmak ve Milli mücadeleyi sona erdirip Sevr'i Türklere kabul ettirmek istemeleri ayrıca Çerkez Ethem isyanından yararlanarak yeni kurulan Türk ordusunu güçlenmeden dağıtmak istemeleri.

Sonuçları:

- a) Düzenli ordunun ilk başarısıdır.
- b) Meclise ve düzenli orduya güven artmıştır.
- c) TBMM'nin otoritesi artmıştır.
- d) İsmet Bey Albaylıktan Generalliğe terfi etmiştir.
- e) Teşkilat-ı Esasiye kanunu kabul edilmiştir.
- f) 1 Mart 1921'de Afganistan ile Dostluk antlaşması imzalanmıştır. (Bu antlaşma ile TBMM'yi ilk kez Müslüman bir devlet tanımıştır)
- g) 12 Mart 1921'de İstiklal Marşı kabul edilmiştir.
- h) 16 Mart 1921'de SSCB ile Moskova Antlaşması imzalanmıştır.
- i) İtilaf devletleri ile 21 Şubat 1921'de Londra Konferansı toplanmıştır.

I. İnönü Savaşı'nı gösteren kroki

LONDRA KONFERANSI

Konferansın amacı Sevr Antlaşmasını itilaf devletlerinin yumuşatarak Türklere kabul ettirmek istemeleridir. Konferansa hem İstanbul hem Ankara hükümetini çağırarak durumdan yararlanmak istediler. İstanbul hükümeti sözcüsü olan Tefik Paşa buna izin vermedi. Konferanstan herhangi sonuç alınmadı.

Önemi ve Sonuçları:

- İtilaf devletleri TBMM'yi resmen tanıdı.
- Misak-ı Milli tüm dünyaya duyuruldu.
- İtilaf devletleri arasında ayrılıklar kesinleşti.

TEŞKİLAT-I ESASİYE KANUNU: (20 Ocak 1921)

- Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.
- Yasama ve yürütme TBMM'ye aittir.
- Türkiye Devleti, TBMM tarafından yönetilir.

Önemi:

- Yeni Türk devletinin kuruluşu resmen belgelenmiştir. (Türkiye Devleti'nin İLK ANAYASASI)
- Milli egemenlik, Güçler birliği, Meclis üstünlüğü ve tek meclis ilkeleri benimsenmiştir.
- Cumhuriyet rejimi açıklanmamıştır.
- Olağanüstü şartlardan hazırlandığından kısa ve özdür.
- Kişi hak ve özgürlükleri yer almamıştır.

II. İnönü Muharebesi:

Sebebi:

*Yunanlıların Ankara'ya giderek meclisi dağıtmak ve milli mücadeleyi sona erdirerek Sevr'i Türklere kabul ettirmek istemeleri.

Sonucu:

*Yunanlılar bozguna uğrayarak geri çekildiler. İtalyanlar ve Fransızlar işgal alanlarını boşaltmaya başladılar. İngilizler Malta'daki bazı tutukluları serbest bıraktılar.

Kütahya-Eskişehir Savaşları:

*Yunanlılar aynı amaçla harekete geçtiler.Ancak Türk ordusu tutunamayarak geri çekildi.Yunanlılar Polatlı'ya kadar geldiler.Ordu Sakarya'nın doğusuna çekildi.Bu olumsuzluklar üzerine 5 Ağustos 1921'de Başkomutanlık Yasası çıkarılarak Mustafa Kemal'e 3 ay süreyle Meclisin tüm yetkileri ve başkomutanlık yetkileri verildi.

Mustafa Kemal bu yetkileri kullanarak 7-8 Ağustos'ta ordunun ihtiyaçlarını karşılamak için **Teklif-i Milliye Kanunu** çıkardı.Bu kanunla Türk halkı, askerinin ihtiyaçlarını karşılamış ve topyekün seferberlik ilan edilmiştir.

SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ(23 Ağustos-13 Eylül 1921)

Sebebi:Kütahya-Eskişehir yenilgisi üzerinde Yunanlılar Ankara'ya ilerlemek istediler.

Gelişimi:Mustafa Kemal savaş stratejisini açıkladı.

*Hattı Müdafaa yoktur, Sathı müdafaa vardır,o sathı bütün vatandır.

Sonuçları:

a)Türklerin II. Viyana'dan itibaren başlayan geri çekilmeleri sona erdi.

b)Türkler taarruza, Yunanlılar savunmaya geçti.

c)Mustafa Kemal'e "Gazilik" ünvanı ve "mareşallik" rütbesi verildi.

d)13 Ekim 1921'de Sovyet Rusya'ya Bağlı Kafkas Cumhuriyeti ile Kars Antlaşması,20 Ekim 1921'de Fransa ile Ankara Antlaşması, 20 Ocak 1922'de Ukrayna ile Dostluk Antlaşması imzalandı.

e)İngiltere ile esir değişimini sağlayan antlaşma imzalandı.

f)İtilaf devletleri Türkiye ve Yunanistan'a ateşkes teklifinde bulundu.

ANKARA ANTLAŞMASI (20 EKİM 1921)

Fransa ile imzalanan bu antlaşmaya göre, Fransa Hatay ve İskenderun hariç işgal alanından çekilmiş, Türk devletini siyasi olarak tanımıştır.Hatay ise 1939'da Türkiye'ye katıldı.Hatay'ın sınırlarımız dışında kalması Misak-ı Milli'den verilen 2. tavizdir.

Ant. Önemi:İlk kez bir itilaf devleti Türkiye'yi tanımıştır. Hatay'ın sınırlarımız dışında kalması Misak-ı Milli'den verilen 2. tavizdir.

KARS ANTLAŞMASI(13 Ekim 1921)

Sovyet Rusya'ya bağlı Azerbaycan, Gürcistan ve Ermenistan ile imzalanmıştır.Moskova antlaşması kararları Kafkas cumhuriyeti tarafından kabul edilmiş böylece doğu sınırlarımız son şeklini almıştır. (önemi)

BÜYÜK TAARRUZ VE BAŞKOMUTANLIK MEYDAN MUHAREBESİ

(26 Ağustos-18 Eylül 1922)

Mustafa Kemal batı cephesi karargahı olan Akşehir'e geldi.Orada İsmet Paşa ve Fevzi Paşa'yla taarruz planı yaptı.Daha sonra Afyon'a gelerek Kocatepe'den taarruzu başlattı.Yunan orduları bozguna uğradı.

30 Ağustos 1922’de yapılan savaşı bizzat M. Kemal yönettiği için başkomutanlık meydan savaşı denmiştir. 1 Eylül’de M. Kemal ‘‘Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz’dir! İleri!’’ emrini verdi. 18 Eylül’e kadar batı Anadolu düşmandan temizlendi.

Sonuçları:

- *Kurtuluş savaşının askeri safhası sona erdi.Siyasi safhası başladı.
 - *Marmara ve Boğazların kurtarılması için ordumuzun hazırlığa geçmesi ile İngilizlerle ilk kez savaş ihtimali ortaya çıktı.
 - *İtilaf devletlerinin ateşkes teklifi üzerine 11 Ekim 1922’de Mudanya Ateşkes Antlaşması imzalandı.
- NOT:**Büyük taarruz tamamen toprak kazanmaya yönelik bir savaştır.Tarihimizde ‘‘yurt kurtaran savaş’’ olarak bilinir.

MUDANYA ATEŞKES ANTLAŞMASI(11 Ekim 1922)

Büyük taarruz ve başkomutanlık meydan muharebesi sonrasında sıra Marmara ve Boğazlar çevresini kurtarmaya gelmiştir.Ordumuzun İngiliz’lere karşı hazırlanması üzerine İngiliz’ler savaşmayı göze alamadılar.Ateşkes görüşmeleri başladı.Görüşmeleri Türkiye, İtalya, İngiltere, Fransa katılırken Yunanistan katılmadı.Türkiye’yi İsmet Paşa temsil etti.

Antlaşmanın Sonuçları ve Önemi:

- a)Askeri zaferi tamamlayan siyasi zaferdir.
 - b)Doğu Trakya, İstanbul ve Boğazlar savaşılmadan kurtarılmıştır.
 - c)Türk-Yunan savaşı tamamen sona ermiştir.
 - d)İngiltere’de hükümet istifa etmiştir.
 - e)İtilaf devletleri yeni kurulan Türk devletini siyasi olarak tanımıştır.
 - f)Lozan barış görüşmelerine zemin hazırlanmıştır.
- NOT:**Batı Trakya için halk oylaması istenmişse de kabul edilmemiştir bu yüzden Misak-ı Milli’den 3. kez taviz verilmiştir.

SALTANATIN KALDIRILMASI(1 Kasım 1922)

Sebepleri:

- a)Milli egemenlik ilkesi ile saltanat makamının çelişmesi.
- b)İtilaf devletlerinin Lozan görüşmelerine hem İstanbul hem de Ankara hükümetini çağırarak ikilik çıkarma çabalarını sonuçsuz bırakmak istemeleri.

Sonuçları:

- a)Osmanlı Devleti resmen sona erdi.
- b)Cumhuriyete geçiş süreci hızlandı.
- c)Saltanat kaldırılınca halifelik makamına Abdülmecit Efendi getirildi.
- d)Laiklik için ilk adım atıldı.
- e)TBMM siyasi alanda ilk büyük inkılabını gerçekleştirdi.
- f)İtilaf devletlerinin Lozan'da ikilik çıkarma çabaları sonuçsuz kaldı.

NOT: Saltanat'ın kaldırılması Atatürk'ün Cumhuriyetçilik ilkesi ile bağlantılıdır.

Abdülmecid Efendi

LOZAN BARIŞ ANTLAŞMASI (24 TEMMUZ 1923)

- a)Doğu sınırı => Moskova ve Kars
İran => Kasr-ı Şirin
Suriye => Ankara
Yunanistan => Mudanya ateşkes
Bulgaristan => İstanbul ve Nöyyi
- b)Adalar: Oniki ada, İtalya 'ya, Gökçeada ve Bozcaada hariç diğer Ege adaları Yunanistan'a
- c)Boğazlar: Başkanlığının Türkiye'ye ait olduğu Boğazlar Komisyonu 'na verildi.Boğazların iki tarafı da askerden arındırılacak.
- d)Nüfus Mübadelesi:Türkiye'deki Rumlarla, Yunanistan 'daki Türkler yer değiştirecek(Batı Trakya Türkleri ve İstanbul Rumları hariç)
- e)Yabancı Okullar:Türk hükümeti tarafından denetlenecek Türkçe, Tarih, Coğrafya, zorunlu ders olacak.
- f)Patrikhane:İstanbul dışına çıkarılması teklif edildi, kabul edilmedi.
- g)Dış borçlar:Osmanlı topraklarında kurulan yeni devletlerle, Türkiye arasında paylaşılacak taksitler halinde ödenecek.
- h)Kapitülasyonlar:Tamamen kaldırıldı.
- i)Azınlıklar:Türkiye sınırlarında yaşayan bütün insanlar T.C. vatandaşı sayıldı.Azınlık statüsü oluşturulmadı.(Diğer devletlerin müdahalesini önlemek için)

Antlaşmanın Sonuçları ve Önemi:

- a)Yeni Türk devletinin bağımsızlığı ve Misak-ı Milli dünya devletleri tarafından tanındı.
- b)Misak-ı Milli büyük oranla gerçekleşti.
- c)Emperyalizme karşı başarı sağlayan Türk Milleti diğer sömürge milletlerine örnek oldu.
- d)Sevr antlaşması geçersiz hale geldi.
- e)Cumhuriyetin ilanını ve diğer inkılaplara zemin hazırlandı.
- f)Azınlıkların Türk vatandaşı sayılmasıyla Avrupalı denetlerin müdahalesi önlendi.
- g)Dış borçlar kapitülasyonlar, Ermeni yurdu, azınlık hakları gibi asırlık sorunlar tarihe karıştı.

NOT:Lozan 1. Dünya savaşını bitiren son antlaşmadır.

Lozan'da Çözümlemeyen Sorun:Musul

Lozan'da istediğimiz gibi çözümlenemeyen sorun:Hatay, Ege adaları, patrikhanenin İstanbul dışına çıkarılmaması, Boğazlar, Batı Trakya.

Lozan'dan sonra değişiklik yapılan konular:Boğazlar, Hatay, Dış borçlar, Azınlık okulları

II.DÖNEM TBMM'İN FAALİYETLERİ

TBMM yeni Türk devletini kurmuş ve yurdu düşman işgalinden kurtarmıştır.Ancak meclis içinde görüş ayrılıkları arttı.1 Nisan 1923'de seçimler yenilendi.11 Ağustos 1923'de II. TBMM açıldı.

II. Meclisin Faaliyetleri:

a)Lozan Antlaşması 'nı onayladı.

b)Ankara'yı başkent yaptı(13 Ekim 1923) Ankara'nın başkent olmasının sebebi:Milli Mücadelenin merkezi olmasıdır.

c)Cumhuriyeti ilan etti.(29 Ekim 1923)

d)Halifeliği kaldırdı. (3 Mart 1924)

İkinci Meclis 1 Ekim 1927'ye kadar çalışmıştır.Bu meclise ''inkılap meclisi'' denir.Seçimlerin ardından M. Kemal 9 Eylül 1923'de Türkiye'nin ilk siyasi partisi olan Halk Fırkasını kurdu.Bu parti 1924' de Cumhuriyet Halk Fırkası adını aldı.

CUMHURİYETİN İLANI (29 EKİM 1923)

Sebepleri :

A)Ulusal egemenlik ilkesinin gerçekleştirilmek istenmesi.

B)Saltanatın kaldırılmasıyla ortaya çıkan devlet başkanlığı sorununun çözümlenmek istenmesi.

C)1923 'te yaşanan hükümet bunalımının giderilmek istenmesi.

D)Yeni Türk Devletinin çağdaştırılması.

Sonuçları ve Önemi:

A)Yeni Türk Devletinin rejimi belirlendi ve rejim tartışmaları sona erdi.

B)Milli egemenliğin sağlanmasında önemli bir adım atıldı.

C)M. Kemal yeni Türk Devletinin ilk cumhurbaşkanı seçildi.

D)Meclis hükümeti sistemi sona erdi, kabine sistemine geçildi.(Atatürk ilk hükümeti kurma görevini İsmet Paşa'ya verdi, Fethi Bey TBMM başkanı seçildi)

HALİFELİĞİN KALDIRILMASI(3 Mart 1924)

Sebepleri:

*Saltanatın kaldırılması ve Cumhuriyetin ilanından sonra halifeliğin önemini kaybetmesi.

*Halife Abdülmecit Efendi'nin devlet başkanı gibi hareket etmesi.

*Hilafet kurumunun laikliğe ters düşmesi ve inkılaplar önünde engel olması.

*Bazı TBMM üyelerinin halifelikle ilgili propagandalar yapmaları.

*Türkiye dışındaki Müslümanların halifeliğin korunması için hükümete müdahale etmeleri.

3 Mart 1924 Günü Gerçekleştirilen Diğer Düzenlemeler :

Halifeliğin kaldırılması ile Şeriye ve Evkaf Vekaleti kaldırılarak Diyanet İşleri Başkanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü kuruldu.Erkan-ı Harbiye Vekaleti kaldırılarak Genel Kurmay Başkanlığı kuruldu. Tevhid-i Tedrisat Kanunu çıkarıldı, Osmanlı hanedanı yurtdışına sürüldü.

Sonuçları:

a)Laik düzene geçişte en büyük adım atıldı.

b)Ümmetçilik arayışları sona erdi.

c)Ulusal egemenlik ilkesi pekiştirildi.

d)İnkılaplara zemin hazırlandı.

- e) Milliyetçilik güçlendirildi.
f) İslam dünyasında halifelik kavgaları sona erdi.

NOT: Meclis hükümeti sisteminde hükümet başkanı meclis başkanı aynı kişidir. Bakanlar meclis içinden millevetkilleri tarafından seçilir. Kabine sisteminde ise cumhurbaşkanı başbakanı atar. Başbakan bakanları belirleyerek cumhurbaşkanı hükümeti meclisin güvenoyununa sunar böylece meclis başkanı ve cumhurbaşkanı farklı kişiler olarak görev yapar.

SİYASİ PARTİLER

Cumhuriyetin ilk yıllarında kurulan siyasi partiler şunlardır:
Cumhuriyet Halk Fırkası, Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası, Serbest Cumhuriyet Fırkası.

Cumhuriyet Halk Fırkası (9 Eylül 1923)

- a) Atatürk tarafından kuruldu.
b) Atatürk'ün 6 ilkesini benimsedi.
c) Ekonomide devletçilik ilkesini benimsedi. (Devletçilik; Yatırımların devlet tarafından yapılması ancak özel sektörün de desteklenmesidir)
d) Tek parti olması sebebiyle en uzun süre iktidarda kalan partidir.

Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası (1924-1925)

- a) Kurucuları Kazım Karabekir, Ali Fuat Cebesoy, Rauf Orbay, Rafet Bele.
b) Cumhuriyetçiliği savunmalarına rağmen laikliği benimsemişlerdir.
c) Ekonomide liberalizmi (Serbest piyasa ekonomisidir. Yatırımlar özel sektör tarafından yapılır) benimsemişlerdir.
d) Şeyh Sait isyanı ile ilgili olduğu gerekçesiyle kapatılmıştır.

Şeyh Sait İsyanı (1925)

Sebepleri:

- A) Türkiye ile İngiltere arasında Musul meselesi görüşülürken İngiltere'nin Türkiye'nin güneydoğusunda karışıklık çıkararak Musul'u vermek istememesi
B) Halifeliğin kaldırılmasıyla, halkın dini duygularının istismar edilmesi.

Sonuçları:

- A) Takrir-i Sükun Kanunu çıkarılarak istiklal mahkemeleri yeniden harekete geçti. Terakkiperver Parti kapatıldı.
B) İsyana bastırıldı, suçlular istiklal mahkemeleri tarafından cezalandırıldı.
C) Musul meselesi aleyhimize çözümlendi.

Önemi:

- * Cumhuriyet rejimine yönelik ilk harekettir.
* Çok partili hayata geçiş denemeleri sonuçsuz kalmıştır.

Mustafa Kemal'e Suikast Girişimi (1926)

Rejim karşıtları Atatürk'ü öldürerek Cumhuriyeti yıkmak ve devleti eski düzenine döndürmek istediler. Ancak Atatürk'ün İzmir'e gecikmeli olarak hareket etmesi üzerine suikastçılardan birinin ihbarı ile plan işe yaramadı. Suçlular yakalanarak istiklal mahkemesi tarafından cezalandırıldılar. Rejime yönelik 2. isyandır.

Serbest Cumhuriyet Fırkası (1930)

Kuruluş sebebi: Terakkiperver partinin kapatılmasından sonra çok partili hayata geçmek için yeni bir parti kurmak gerekiyordu. Ayrıca 1929'daki ekonomik kriz sebebiyle CHP'nin uygulamaları sürekli eleştiriliyordu. Atatürk'ün desteği ile Fethi Okyar Serbest Cumhuriyet Fırkası'nı kurdu.

Özellikleri:

- b)Ekonomide liberizmi savundular, laikliği benimsediler.
- c)Kadınlara siyasal haklar verilmesi gerektiğini savundular.

Kapatılma sebebi :Bir süre sonra rejim karşıtlarının partiye sızması üzerine herhangi bir olumsuzluk yaşanmaması için parti kurucusu tarafından kapatıldı.Çok partili hayata geçiş 1945'e kadar durdu.

Menemen Olayı (1930)

Derviş Mehmet isimli kişi "din elden gidiyor" propagandasıyla halkı kışkırttı.İsyancılar Menemen'de harekete geçtiler.İşyanı bastırmakla görevli Asteğmen Kubilay şehit edildi.İsyan bastırılarak suçlular istiklal mahkemeleri tarafından cezalandırıldılar.

Önemi:Rejimi yıkmaya yönelik 3. isyan hareketidir. Bu olaydan sonra çok partili hayata hazır olunmadığı ortaya çıkmıştır.

Şehit Asteğmen Kubilay

Hukuk Alanındaki İnkılaplar:

- a)1921 Anayasasının hazırlanması
- b)1924 Anayasasının çıkarılması
- c)Türk Medeni Kanunu'nun kabulü (1926)
- d)Borçlar kanununu, Ticaret Kanununu, İdare hukuk ve Ceza Hukukunun oluşturulması

1924 Anayasası Özellikleri:

- *21 Anayasasına göre daha geniş kapsamlıdır.
- *En uzun süre yürürlükte olan anayasadır.
- *En fazla değişikliğe uğrayan anayasadır.
- *Kuvvetler Ayrılığı ilkesi ve kabine sistemini benimsemiştir.
- *Vatandaş hakları güvence altına alınmıştır.

1924 Anayasasında Yapılan Değişiklikler:

- a)1928'de "Türkiye Cumhuriyetinin dini İslam'dır" maddesi anayasadan çıkarılmıştır, 1937'de laiklik ilkesi ile beraber Atatürk'ün tüm ilkeleri anayasaya eklenmiş ve anayasa laikleşmiştir.
- b)Seçmen yaşı 18'den 22'ye çıkarılmıştır.
- c)Kadınlara 1930'da belediye seçimlerine 1933'de muhtarlık, 1934'de m illetvekilliği seçme ve seçilme hakkı verilmiştir.
- d)Anayasanın dili 1945 de sadeleştirilmiştir, 1952' de tekrar eski haline çevrilmiştir.
- e)Ormanların devlete ait olduğunu belirten kanun kabul edilmiştir.

1926 Türk Medeni Kanunu ile Kadınlara Tanınan Haklar:

- a)Tek eşle evlilik prensibi benimsendi.
- b)Mirasta kız- erkek çocuk eşitliği sağlandı.
- c)Resmi nikah zorunluluğu getirildi.

- d) Kadına da boşama hakkı tanındı.
- e) Kadınlara istediği mesleğe girme hakkı tanındı.
- f) Şahitlikte kadın- erkek eşitliği getirildi.
- g) Herkes'e din ve vicdan özgürlüğü tanındı.

NOT :Türk Medeni Kanunu,İsviçre Medeni Kanunu örnek alınarak hazırlanmıştır.Sebebi ise,en son hazırlanan,en modern kanun olmasıdır.

NOT:Türkiye deki gayri Müslimler Lozan 'daki haklarından vazgeçerek medeni kanuna uymak istediler ve bu istek kabul edildi.

NOT:Medeni kanunun kabulü Atatürk'ün halkçılık ve laiklik ilkeleriyle ilgilidir.

Eğitim ve Öğretim Alanında Yapılan İnkılaplar:

- a) 3 Mart 1924'de Tevhidi Tedrisat Kanunu (Eğitimin Birleştirilmesi) kabul edildi(Eğitimin birleştirilmesi ile bütün okullar Milli Eğitim Bakanlığı 'na bağlandı, eğitim öğretim laikleşti)
- b) 1 Kasım 1928' de Latin alfabesi kabul edildi.
- c) 1926'da Maarif Kanunu çıkarıldı eğitim kurumlarının açılması için devlet izni alınması kanunlaştırıldı.
- d) 1925'de Ankara Hukuk Mektebi açıldı.
- e) 1924'de Ankara Musiki Muallim mektebi açıldı.
- f) 1924'de Ankara Etnoğrafya Müzesi açıldı.
- g) 1924'de Topkapı sarayı Müzeye çevrildi.
- h) 1933'de İstanbul Üniversitesi ve Ankara Dil-Tarih-Coğrafya Fakültesi açıldı.
- ı) 1931'de Türk Tarih kurumu, 1932'de Türk Dil Kurumu açıldı.
- i) 1929'da Millet Mektepleri açıldı(Yetişkinlere okuma yazma öğretmek için) 24 Kasım 1928 de Atatürk'e başöğretmenlik ünvanı verildi.

Atürk inkılaplarının en önemli 2 hedefi vardır.

- 1) Çağdaşlaşmayı sağlama
- 2) Toplumda birlik ve beraberliği sağlama

Toplumsal Alanda Yapılan İnkılaplar:

- a) 1925'de Şapka kanunu çıkarıldı.(Kastamonu ve İnebolu gezilerinde)
 - b) 1925'de Tekke ve zaviyeler, türbeler kapatıldı.
 - c) Türbedarlık ile dini içerikli unvanlar yasaklandı.(Şeyhlik, Dervişlik, Babalık, Seyitlik, Müritlik, Üfürükçülük, Falcılık vb.)
 - d) 1 Ocak 1926'dan itibaren miladi takvim uygulamasına geçirildi.
 - e) 1928'de uluslararası rakamlar kabul edildi.
 - f) 1931'de modern uzunluk, ağırlık ölçü birimleri kabul edildi.
 - g) 1934'de Soyadı Kanunu çıkarıldı, 24 Kasım 1934' de Mustafa Kemal'e TBMM tarafından Atatürk soyadı verildi.
 - h) 1934'de çıkan kanunla dini kıyafetlerle dolaşılması yasaklandı.
Din adamlarının yalnızca görevleri sırasında dini kıyafet giymelerine izin verildi.(Diyanet işleri başkanı, Fener Rum patîği, Yahudi Hahambaşı İstisna)
 - ı) 1935'de hafta sonu tatili cumadan pazara alındı.
- NOT:** Atatürk'ün toplumsal alanda yaptığı yenilikler halkçılık ilkesi ile ilgilidir.

EKONOMİK ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

İzmir İktisat Kongresi(17 Şubat 1923)

Yeni kurulan Türk devletinin Ekonomi politikasını belirlemek için toplanmış ve Misakı İktisadi (Ekonomi andı) kabul edilmiştir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında devletçilik ilkesi benimsenmesine rağmen İzmir İktisat Kongresinde daha çok serbest piyasa ekonomisinin gelişmesi yönünde kararlar alınmıştır. İzmir İktisat Kongresi Lozan görüşmelerinde belirleyici olmuştur. Özellikle kapitülasyonların kaldırılması bu duruma somut bir örnektir.

Tarım Alanında Yenilikler:

- a) Aşar vergisi kaldırıldı. (1925)
- b) Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü kuruldu ve Veterinerlik Yüksek Okulu açıldı.
- c) Tarım Kredi Kooperatifleri kuruldu
- d) 1929'da çıkan kanunla boş araziler bedeli 20 yılda ödenmek üzere çiftçilere dağıtıldı fakat başarılı olunamadı.
- e) Çiftçiye ucuz tohum sağlandı.
- f) Örnek çiftlikler oluşturuldu.

Ticaret Alanında Yenilikler

- a) İlk özel banka olan İş Bankası kuruldu.
- b) 1 Temmuz 1926'da Kabotaj Kanunu çıkarıldı. (Kabotaj hakkı limanlarımız arasında gemi işletme hakkıdır)
- c) Türkiye'nin para politikasını belirlemek için 1930'da Merkez Bankası açıldı.

Sanayi ve Madencilikle İlgili Gelişmeler

- a) Sanayi ve Maden Bankası kuruldu.
 - b) 1927'de Teşvik-i Sanayi Kanunu (Sanayiye özendirme kanunu) çıkarıldı.
 - c) 3 Beyaz ve 3 Siyah'ın yurt içinde üretilmesine çalışıldı. (Amaç: Döviz tasarrufu sağlamak ve dışa bağımlılığı azaltmak)
 - d) 1933'de Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı hazırlandı. (Bu planla devletçilik politikası başlamıştır)
 - e) 1933'de Sümerbank kuruldu. Pek çok şehirde yünlü, pamuklu dokuma fabrikaları ile Bursa'da Merinos dokuma sanayi, İzmit'te selüloz fabrikası Gemlik ' de suni ipek, İstanbul Paşabahçe şişe- cam ve Beykoz da deri fabrikası kuruldu.
 - f) Madenciliği geliştirmek için Etibank ve Maden Tetkik Arama Enstitüsü (MTA) kuruldu. Karabük Demir-Çelik fabrikası açıldı.
 - g) Birinci Beş Yıllık Kalkınma planı başarıyla uygulandı. 1938'de İkinci Beş Yıllık Kalkınma planı hazırlandı fakat 2. dünya savaşının çıkmasıyla uygulanamadı.
- NOT : Teşvik-i Sanayi Kanunu beklentileri gerçekleştirilemedi. Sebepleri : Halkın elinde yeterli sermaye birikiminin olmaması, 1929 'da tüm dünyada etkili olan ekonomik krizin getirdiği olumsuzluklar ve teknik yetersizliktir.

Sağlık ve Tıp Alanında Gelişmeler.

- a) 1920' de Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı kuruldu.
- b) Kızılay Hemşire Okulu açıldı.
- c) Hıfzıssıhha Müessesesi kuruldu.

Bayındırlık ve Ulaşım Hizmetleri:

- a) 1927'de Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğü kuruldu.
- b) 1939'da Devlet Denizyolları Genel Müdürlüğü kuruldu.
- c) 1933'de Milli Hava Ulaştırma Teşkilatı kuruldu. Bu teşkilat 1938'de Devlet Hava Yolları Genel Müdürlüğü adını aldı.

ATATÜRK İLKELERİ

Atatürk'ün 6 temel ilkesi 1937'de Anayasa'ya eklenmiştir.

1)Cumhuriyetçilik:

Cumhuriyetin korunması ve yüceltilmesi demokrasinin geliştirilmesidir.Anahtar Kelimeleri:

-Seçim, Demokrasi, halk iradesi, oy ve Meclistir

Cumhuriyetçilik İlkesi Doğrultusunda Yapılan İnkılaplar:

- a)TBMM'nin açılması.
- b)1921 ve 1924 Anayasaları.
- c)Saltanatın kaldırılması
- d)Cumhuriyetin ilanı
- e)Halifeliğin kaldırılması
- f)Siyasi partilerin kurulması
- g)Kadınlara seçme ve seçilme hakkı
- h)Ordunun siyasetten ayrılması

2)Milliyetçilik:

Anahtar kelimeleri:

Dil, Tarih, Kültür, Birlik ve Beraberlik

Milliyetçilik İlkesi Doğrultusunda Yapılan İnkılaplar:

- a)TBMM'nin açılması
- b)Kabotaj kanununun çıkarılması.
- c)İzmir iktisat kongresinin toplanması
- d)TDK'nın kurulması
- e)TTK'nın kurulması
- f)Halifeliğin kaldırılması(Ümmetçilik arayışına son vermek için)
- g)Yabancı okulların denetim altına alınması ve bu okullarda Türkçe Tarih ve Coğrafya derslerinin Türk öğretmenler tarafından okutulması.

3)Halkçılık:

Kanun önünde herkesin eşit olması, ayrıcalıklı sınıfın bulunmaması ve yönetime tüm vatandaşların katılmasıdır.Anahtar kelimeler:

-Eşitlik, Adalet, Sınıf, Zümre, Halk yararı.

Halkçılık İle İlgili İnkılaplar:

- a)TBMM'nin açılması
- b)Saltanatın kaldırılması
- c)Cumhuriyetin ilanı
- d)Kadınlara seçme ve seçilme hakkı
- e)Halifeliğin kaldırılması
- f)Aşar vergisinin kaldırılması
- g)Türk Medeni kanununun kabulü
- h)Soyadı kanunu kabulü.
- i)Kılık kıyafet kanunu
- i)Devlet hizmetlerinden tüm vatandaşların yararlanması

4)Devletçilik:

Yatırımların devlet tarafından yapılmasıdır.Anahtar kelimeler:

-Yatırım, Sektör, Ekonomi, Para.

Devletçilik İle İlgili İnkılaplar:

- a)İzmir iktisat Kongresinin toplanması ve Misak-ı İktisadinin kabulü
- b) Birinci ve İkinci Beş Yıllık kalkınma planlarının yapılması.
- c)Teşvik-i Sanayi kanununun çıkarılması

- d)Toprak reformunun yapılması
- e)Devlet Bankalarının kurulması.
- f)Devlet Tarafından fabrikaların açılması
- g)Aşar vergisinin kaldırılması

5)Laiklik:

Din ve Devlet işlerinin birbirinden ayrılması.Devletin her inanişaya eşit mesafede olmasıdır.Anahtar kelimeler:
-Din, Vicdan özgürlüğü, Akılcılık, Bilimsellik

Laiklik İle İlgili İnkılaplar:

- a)Saltanatın kaldırılması.
- b)Halifeliğin kaldırılması.
- c)Medreselerin, tekke ve zaviyelerin kapatılması.
- d)Tevhidi Tedrisat Kanunu 'nun çıkarılması.
- e)Şer 'iye ve Evkaf Vekaletinin kaldırılması.
- f)Medeni kanunun kabulü.
- g)1928'de "Devletin dini İslam'dır" maddesinin kaldırılması.
- h)1937'de Laiklik ilkesinin anayasaya girmesi.
- i)Milletvekillerinin yemin şeklinin değişmesi.

6)İnkılapçılık:

Anahtar Kelimeler:

-Değişim, İlerleme, Çağdaşlaşma, Dinamik olma ve Batıcılık

NOT:Cumhuriyetçilik, Milliyetçilik ve Devletçilik, Halkçılığın doğal sonucudur.

DIŞ POLİTİKA

Türkiye 1923'den 1932 yılına kadar Lozan'dan kalan problemleri çözmeye çalışmış 1932-1939 arasında olan olası bir savaşa karşı güvenliği koruma amacıyla önlemler almıştır.

MUSUL MESELESİ

Lozan'da Musul meselesinin Türkiye ile İngiltere arasında ikili görüşmelerle çözümlenmesine karar verilmiştir.Türkiye Musul halkının çoğunun Türk olması nedeniyle Türkiye'ye bırakılması için Milletler Cemiyetine başvurdu.Ancak Milletler Cemiyeti İngiltere'nin baskısı altında olduğundan Musul'un İngiltere mandasındaki Irak'a bırakılmasını uygun gördü.Türkiye askeri hazırlıklara giriştiği sırada Şeyh Sait isyanı çıkınca Milletler Cemiyetinin kararına uymak zorunda kaldı.1926 Ankara Antlaşması ile (İngiltere-Türkiye arasında) Musul ve Kerkük İngiliz mandasındaki Irak'a bırakıldı. Musul petrol gelirlerinin %10'u 25 yıl süreyle Türkiye'ye verilecekti.

YABANCI OKULLAR SORUNU

Tevhidi Tedrisat Kanununa göre yabancı okulların Milli Eğitim Bakanlığı tarafından teftiş edilmesine, bu okullarda Türkçe, Tarih ve coğrafya derslerinin Türk öğretmenler tarafından okutulmasına karar verilmiştir.Fransa bu duruma itiraz etti ancak Türk hükümeti geri adım atmadı.Kurallara uymayan okullar kapatıldı.

DIŞ BORÇLAR

Bizden en çok alacağı olan devlet Fransa'ydı.Ancak Cumhuriyetin ilk yıllarında ekonomik sorunlar yüzünden ödeme yapamadık.1929'da dünya çapında ekonomik krizin çıkması üzerine Türkiye borçların ertelenmesini istedi.1933'de Paris 'te imzalanan sözleşme ile borçların taksitle ödenmesi kararlaştırıldı.1954'e kadar bütün borçlar ödendi.

NÜFUS MÜBADELESİ

Lozan'a göre yerleşik (ETABLİ) olan Rum'lar İstanbul'da kalacaktı. Ancak Yunan hükümeti İstanbul'da fazla Rum bırakmak istemedi, Yunanistan'daki Türklerin mallarına el koydu. Bunun üzerine Türkiye, Milletler Cemiyetine başvurdu. 1926'da bir antlaşma imzalandıysa da sorun çözüme kavuşmadı. 1930'da imzalanan Nüfus Mübadelesi Antlaşması ile yerleşme tarihine bakılmadan İstanbul Rumları ile Batı Trakya Türklerinin hepsi yerleşik sayıldı bu sorun da aleyhimize çözümlendi.

NOT :Yunanistan ile Türkiye arasındaki iyi ilişkiler,1954'de çıkan Kıbrıs sorunu ile tekrar bozulmuştur.

TÜRKİYE 'NİN MİLLETLER CEMİYETİ 'NE ÜYELİĞİ

Türkiye'nin barışçı politika takip etmesi üzerine Milletler Cemiyeti, İspanya'nın teklifi ve Yunanistan'ın desteği ile Türkiye'yi davet etti. Böylece 1932'de Milletler Cemiyeti'ne üye olduk.

BALKAN ANTANTI (1934)

a)1930'larda Almanya ve İtalya'nın saldırgan politika takip etmeleri, İtalya'nın Habeşistan'a saldırması
b)Almanya'nın Ren bölgesine girmesi üzerine Türkiye batı sınırını güvence altına almak için Yunanistan, Yugoslavya ve Romanya ile Balkan Antantı'nı imzaladı (Bulgaristan yayılmacı politika izlediğinden katılmamıştır) 1939'da II. Dünya savaşı çıkınca antant geçerliliğini kaybetmiştir.

MONTRÖ BOĞAZLAR SÖZLEŞMESİ (1936)

Olası bir savaş ihtimaline karşı Türkiye güvenliğini korumak için Boğazların statüsünün değiştirilmesini istedi. Bunun üzerine bir konferans düzenlendi ve 1936 Montrö Boğazlar Sözleşmesi imzalandı. Buna göre;

- Boğazlar komisyonu kaldırılarak tüm yetkileri Türkiye'ye bırakıldı.
- Boğazların her iki yakasında Türkiye istediği kadar kuvvet bulundurabilecekti.
- Barış zamanında savaş gemilerinin geçişi sınırlandırılacak. Savaş zamanında Türkiye istediği gibi davranabilecekti.
- Ticaret gemilerinin geçişi serbest bırakılmıştır.

NOT: Türkiye'nin egemenliğini zedeleyen sorun giderilmiştir. Ancak bu olay Sovyetlerin bizden uzaklaşmasına yol açmıştır.

SADABAT PAKTI (1937)

Türkiye olası bir savaşa karşı Doğu ve Güneydoğu sınırlarını korumak için İran, Irak ve Afganistan ile bu paktı imzaladı. 1980 İran-İrak savaşı ile pakt geçerliliğini kaybetti.

Sadabad Paktı

HATAY SORUNU

- Ankara antlaşmasına göre Hatay, Fransız mandasındaki Suriye sınırında kalmıştı.
- Fransa 1936'da Suriye'deki manda yönetimine son verdi. Bunun üzerine Türkiye Hatay'ın bize bırakılması için girişimlerde bulundu.
- Milletler Cemiyeti Hatay'ın iç işlerde serbest dış işlerde Suriye'ye bağlı olmasını uygun görerek Fransa ve Türkiye'yi garantör devlet yaptı.
- Almanya'nın yayılmacı politikası karşısında Fransa, Hatay konusundaki tavrını yumuşattı. Bunun üzerine 1938'de Hatay Cumhuriyeti kuruldu.
- Yapılan halk oylaması sonucunda (plebisit) 1939'da Hatay Türkiye'ye katıldı.